

CÉSAR RANGEL

Montserrat és el museu que té més pintures de Casas; a la imatge s'aprecia a la dreta l'oli *Madeleine* (1892), donació de Josep Sala Ardiz

JOSEP PLAYÀ MASET
Barcelona

“Hi ha un acord unànim al voltant del pintor Ramon Casas: el seu valor icònic. Els cartells publicitaris sobre Anís del Mono o Codorniu, obres com *El Tàndem* dels Quatre Gats o els retrats al carbó de personatges masculins li van donar ja en el seu temps un reconeixement del qual van participar tant la crítica com la classe social dominant i el públic en general”. Ho afirma Vinyet Panyella, comissària de l'any dedicat a Ramon Casas en el 150è aniversari del seu naixement, que està convençuda que aquesta faceta d'icona de l'art català n'ha sortit encara reforçada.

La millor demostració són els prop de vint mil visitants que ja han accedit a l'exposició *Ramon Casas. La modernitat anhelada* que es pot veure al Museu Maricel de Sitges. Una afluència que abans ja es va donar al Cercle del Liceu per veure els retrats de Júlia o en la primera exposició que li va dedicar el Museu del Modernisme. A Sitges, una mitjana de 350 persones entren cada dia a les remodelades instal·lacions de l'edifici Maricel. I aquesta xifra podria créixer durant aquest mes que estarà encara oberta. Per al 19 de febrer al migdia està prevista una festa de comiat en què, a més, es presentaran dues publicacions lligades a aquesta celebració: *Desde el Molino*, una edició facsímil

L'any Casas: una icona reforçada

R

EL REPORTATGE

L'exposició al Museu Maricel de Sitges, que després passarà per Madrid i Palma, reflecteix la construcció d'una identitat artística

de la publicació del 1894 realitzada per *La Vanguardia* com a regal per als seus subscriptors (el llibre recollia les cròniques de la bohèmia enviades per Santiago Rusiñol des de París i il·lustrades per Casas); i *Petita història de Ramon Casas*, amb text de Vinyet Panyella i il·lustracions de Pilarín Bayés.

Desde el Molino (que inclou una traducció al francès d'Eliseu Trenc i a l'anglès de Christine Laffargue) està previst que es presenti també a Barcelona, Madrid i París. I l'exposició que ara és a Sitges es desplaçarà el 5 de març al CaixaForum de Madrid, on s'estarà fins a l'estiu, i després passarà al CaixaForum de Palma. “Hem intentat ampliar la repercussió territorial de Ramon Casas —explica Vinyet Panyella— perquè el problema dels grans artistes catalans, a excepció dels Dalí, Miró i Tàpies, és la seva dificultat

per ser presents en els grans circuits. La falta d'estructures adequades, i no parlo només de les d'Estat, ha comportat un decalatge desfavorable en els mitjans internacionals”.

Les mostres a Madrid i Palma allarguen de facto l'any Casas. Actualment encara es poden veure *Ramon Casas i les ombres xineses d'Els Quatre Gats* al MNAC, fins al 19 de febrer, i *Ramon Casas. La mirada moderna* a la galeria Gothsland, fins al 28 de gener, que ha estat prorrogada. I entre el 28 de juliol i el 14 de gener del 2018 se celebrarà al Museu de la Vida Rural de l'Espluga de Francolí l'exposició *Per Catalunya en carro. Els viatges de Santiago Rusiñol i Ramon Casas*. Tot això sense comptar que al Museu de Montserrat hi ha la que es podria considerar la pinacoteca més important de l'artista, perquè permanentment s'hi exposen vint olis en una de les sales. Hi ha obres tan suggerents com *Madeleine*, *Abans del bany* o *Jove decadent. Després del ball*.

Una altra proposta, ja gairebé perfilada, és la celebració d'una marató literària de lectura de *l'Auca del Sr. Esteve* per al dia de Sant Jordi a Sitges. Aquesta obra, que va ser escrita ara fa 110 anys, és una novel·la en 27 capítols de Rusiñol que es va acompanyar de 27 dibuixos de Casas i 27 rodolins de Gabriel Alomar. I n'ha fet també una traducció al castellà la professora Lourdes Sánchez

CARLES CASTRO / GARRAF NEWS MEDIA

La gran exposició de l'any Casas és Ramon Casas. La modernitat anhelada, que ara es mostra a Sitges i que després anirà al CaixaForum de Madrid i a Palma

Rodrigo que de moment busca editorial.

L'exposició de Sitges ha permès també presentar les realitzacions d'altres creadors dels quals es va impregnar, com Carolus-Duran, Toulouse-Lautrec, Sargent, Whistler o Sorolla, i aquells sobre els quals va exercir certa influència, com Torres García, Picasso o Romero de Torres. Els comissaris de la mostra, Ignasi Domènech i Francesc Quilez, assenyalen al catàleg que "al voltant de 1900 Casas va ser capaç de crear un estil propi, presidit per

uns codis visuals molt originals". Un estil que sorgeix de la projecció de l'eclecticisme parisenc assimilat durant les estades en aquella ciutat. En aquest sentit destaquen l'elegància formal de les seves obres, la riquesa cromàtica i la novetat d'algunes solucions tècniques i compositives basades en elements gràfics extrets de l'art publicitari i de la fotografia, que va utilitzar com a suport.

Domènech i Quilez es plantegen també altres interrogants sobre la personalitat i la trajectòria de Casas, més enllà de la seva dimensió popular. Per exemple, assenyalen la seva incapacitat per construir un discurs més rupturista amb les tendències hegemòniques del model figuratiu en la pintura catalana. I recorden que, després d'uns primers moments en què les seves obres van ser observades amb cert recel, finalment van derivar en un "esteticisme epidèrmic i eclèctic" segons el gust de la clientela, que es va accentuar a partir del 1910.

Un altre debat se centra en el paper que té la dona en la seva obra, a cavall entre la transgressió i els convencionalismes. La historiadora de l'art Maria Dolores Jiménez-Blanco apunta que en un bon nombre de casos les vides de les dones pintades per Casas estan confinades en els límits físics i morals de l'espai domèstic, encara que es tracti de retrats de l'alta burgesia. En general són dones sofisticades, elegants, presumi-

Els 9 inèdits de Navarcles

QUADERNS DE NAVARCLLES

Dibuixos de Júlia i Josep Guardiola, un decorador de ceràmica

■ Elisa Carbó Ferrer, mare de Ramon Casas, era accionista de la fàbrica de Sant Benet de Bages, a Navarcles. Amb els seus fills hi anava sovint a l'estiu i s'instal·laven en una casa de la fàbrica, fins que el 1907 va comprar el monestir. Ramon Casas té uns primers dibuixos sobre Sant Benet del 1881, però és a partir de la mort de la seva mare (1912) quan hi fa obres importants per condicionar un estudi i hi passa llargues temporades. La família Casas

Carbó tenia contacte amb els treballadors de la fàbrica, masovers i paletes de Sant Benet que vivien a Navarcles. Per això diverses famílies del poble tenen obres de Casas, moltes com a regal, i atenent una crida de l'Ajuntament aquest any se n'han descobert fins a nou. Són retrats de Josep Ribó, Pere Corbella, Joan Girbau, Josep Guardiola, Júlia Paraire, de dues models desconegudes i dos paisatges. Fins ara no se sabia que existissin.

des. I algunes de les figures femenines que apareixen nues o en actituds més rebels són gairebé sempre anònimes o les pinta d'esquena, sense una cara visible. També adverteix que, si bé de vegades apareix una dona moderna interessada per la lectura o l'esport, no inclou en canvi dones a les fàbriques o fent feina a casa, com sí que faran Sunyer i Sorolla, ni dones gitanes com les que retrata Nonell, ni prostitutes com farà Picasso. Però la conclusió d'aquesta autora és que "des de diferents angles i sensibilitats plàstiques, tots ells continuen alimentant estereotips".

Vinyet Panyella destaca un dels àmbits de l'exposició, el titulat "La poètica de la multitud", on s'inclouen obres com *Alfons XIII inaugura les regates* i *Sortida de la processó de corpus de l'Església de Santa Maria*, i al qual correspondrien dues peces més molt conegudes: *Garrot vil* (que pertany al museu Reina Sofia i que sí que formarà part de l'exposició Casas a Madrid) i *La càrrega* (dipositada al Museu de la Garrotxa i sobre la qual el 18 de febrer farà una conferència Narcís Comadira a Olot). "Es pot discutir -diu Panyella- si és pintura social, però sens dubte la seva mirada i el seu tractament de les multituds reflecteix una manera de recrear l'atmosfera social del moment". Si Casas perdura en l'imaginari popular és també perquè es va saber implicar en la societat del seu temps. ●

MUSEU MARICEL

El 19 de febrer es tanca l'exposició de Sitges amb una gran festa i es presenten dos llibres

EXPOSICIÓ PERMANENT

La sala dedicada a Ramon Casas al Museu de Montserrat aplega 20 pintures